

NÉPNEVELŐ

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATHOLIKUS NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA

Kiadja a *SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT* Budapesten.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy példányban ingyen.

Előfizetési ár: egész évre kor. 6.—.

Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

BUDAPEST,

Szentkirályi-utca 28b. sz. a.

(SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknek minden egyes szóért, minden közlés után 6 fillér (3 krajczár) fizetendő.

Egyéb hirdetésekéül:

egész oldal ... kor. 32.— | negyed oldal ... kor. 8.—
fél oldal ... » 16.— | nyolczad oldal » 4.—

A díjak előre beiküldendők a Szent-István-Társulathoz.

Buzdító szavak.*

Új szervezetében, számra nézve tekintélyesen megnövekedve, képviselői körének tekintetéből jelentékenyen kibővülve, első ízben van szerencsem a m. t. középponti bizottságot a jelen alkalommal e díszes falak között őszinte tisztelettel és szívem egész bensőségével üdvözölni.

Épen két évtizede, hogy a nm. püspöki kar 1884. nyarán 20.000 frtnyi alaptökével az Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap áldásos intézményét létesítette.

Nagylelkű áldozatkészsége által oly drága követ illesztett a nm. püspöki kar hagyományos érenyeinek koszorujába, amelynek fénylő sugarai beragyogták Hunnia határait és jótékony megnyugvást löveltek a nemzet azon érdeműs munkásainak szíveibe, akik kimerítő fáradozásaik megfelelő jutalma nélkül ugyan, de egész odaadással szentelik életüket a haza legnemesebb érdekeinek hű szolgálatára.

Teljesen nem volt ugyan képes a segélyalap azoknak a magasatos földadatoknak megfelelni, melyeknek megoldására hivatva lön.

Mindazáltal nem csekély mértékben járult hozzá a tanítói kar súlyos gondjainak enyhítéséhez. Hegesztő balzsamot nyújtott nem ritkán a mostoha helyzet, vagy a véletlen csapások által okozott fájó sebekre. Eloszlatta — legalább részben — azokat az aggodalmakat, amelyek a szülők kelletlen gyermekeik jövője tekintetéből nyugtalanítják.

A tanítói kar — fájdalom — még mindig kedvezőtlen anyagi viszonyai folytán állandóan erősödött és fokozódott az a hő óhaj, hogy a segélyalap olyan gazdag forrásokat nyerjen, amelyekből szélesebb körökre áradhatnak szét áldásai.

Ezen teljes méltánylást érdemlő kívánság si-

* Dr. Walter Gyula prelátnak-kanonok úrnak elnöki beszéde, mellyel az Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap ezidei közgyűlését megnyitotta.

keres megvalósítására azonban megfelelő módokat kellett keresni.

Általános volt a meggyőződés, hogy a régi alapszabályok szűk kereteit ki kell tágitani, hogy mindazon kívánalmak helyet találjanak, amelyek országszerte élénk visszhangot keltettek.

Az alapszabályok átdolgozásához megadatván felsőbb helyről a szükséges fölhatalmazás, a kiküldött bizottság serényen megkezdette földadatának megoldását.

Az alap izmosítására irányuló törekvés megvalósítása szempontjából főleg két módozat kínálkozott.

Az egyik a tagság kötelezettségének kimondása volt a kath. tanügy minden munkására nézve. A másik a járulék összegének méltányos fölemelése.

Az első módozat nagy nehézségbe ütközvén, elhatározott, hogy a tagsági díj emeltessék.

Ezen az alap növelése tekintetéből fontos és kétségkívül eredményes módosításon kívül figyelemre méltók az új alapszabályok azon intézkedései is, amelyek folytán egy országos tápintézet létesítése és a középponti bizottság szélesebb alapokon történt szervezése lön elhatározva. Szencsésnek érzem magamat, m. t. középponti bizottság, hogy az ezen iránypontok szem előtt tartása mellett átdolgozott és így a nm. püspöki kar nevében a bibornok hereceprimás ő Eminenciájára, valamint a magas kormány által jóváhagyott alapszabályokat ezennel bemutathatom és tudathatom, hogy az újonnan kiadott tagsági könyvecskék már közkezen forognak.

Nem kételkedem afölött, sőt erősen meg vagyok győződve arról, hogy azok a javítások, tökéletesítések és újítások, amelyek az új alapszabályokban foglaltatnak, hatalmas biztosítékát képezik a segélyalap szebb jövőjének, föllendülésének és virágzásának.

Misem kívánatosabb e tekintetben, mint a kath. tanítói kar szoros tömörülése a segélyalap körül és lelkes érdeklődése ez intézmény izmosodása iránt.

Az alap céljai magasztosak. Az előnyök, amelyek tagjai számára biztosít, igen jelentékenyek. Lelőfogyva növekedését, gyarapodását előmozdítani nemis kötelesség. Jótéteményeire igényt szerezni böles előrelátás.

Az intézmény nagy horderejéről, magasztos rendeltetéséről és elvitazhatatlan szükségességéről taplátt meggyőződésében kérve kérem a hazai kath. tanítói kar minden tagját, ne idegenkedjen attól a csekély áldozattól, amellyel a segélyalapot növelheti. Kérve kérek minden nemis szívét, hogy áldozatkészségével alapunkat támogatni, céljaink megvalósítását előmozdítani kegyeskedjen.

Öltár a segélyalap, amelynek legcsekélyebb áldozatai is a legnemesebb jótékonyág és a legönzetlenebb hazaszeretet kettős érdemének fényében ragyognak.

Ha a kath. tanügy minden bajnoka hű papja lesz ez oltárnak, kevesebb lesz a bánatos könyű, amelyek az anyagi gondokkal küzdő pályatársak szemében csilognak. Több lesz a megkönnyebbült kebel, amelyek enyhítés és vigasz után epednek. Növekedni fog azon törekvő fiatalok száma, akiknek ügyekezetei elé a szülők mostoha körülmenyei nagy akadályokat gördítenek.

Ezen érzelnek kifejezése mellett hálás köszönetet mondok az alap tagjainak nevében a mélt. érri főkapitálnak és főleg Begovesevich Róbert püspök ur ó Méltóságának a kezelés nem csekély gondjai és fáradságaiért. Halat mondok az alap minden jötevőjének és mindazoknak, akik érdekeit harminő módon elősegíteni kegyeskedtek.

HIVATALOS KÖZLÉSEK.

Pályázat a selmecbányai, helyvárosi Kisdödövóban létesítendő (a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi magy. kir. Miniszter úr által 1904. évi május 31-én 45.980. szám alatt engedélyezett) gyermekmenedékház vezető-női hat havi tanfolyam női hallgatóinak fólvételére. 1. A hat havi tanfolyamnak célja, a női hallgatók oly fokú kiképzetése, hogy ők Hontvármegye területén levő közsében a szülők helyét, midőn azok mezei munkákkal foglalkoznak, vagy gyári telepeken teendőiket végezik, pótolják: gyermekeinek gondját viseljék, rájuk felügyeljenek, őket rendre, tisztaságra, illedelemre, szófogadásra, imádságra, igazmondásra stb. szoktassák; szóval: azokra a munkákra, foglalkozásokra, énekekre és azokra a dolgokra, melyek a kisdödövók (Ovodák) munkakörébe tartoznak, oktassák. 2. E tanfolyamra jelentkezhetnek és folyamodhatnak jó lelki tehetségű és egészséges testalkatú 18—40 év között levő nők, kik az elemi népiskola hat osztályát bevégezték, magyarul beszélni és írni tudnak, a számtani négy alapműveletet jól értik, kiknek jó zenei hallásuk, tiszta hangjuk van és kifogástalan erkölcsi viselkedésük. 3. Egy tanfolyamra tíz hallgatónál többet felvenni nem lehet. 4. A folyamodványok folyó (1904.) évi szeptember 15-ig, az alírott igazgatónak nevére címezve Selmecbányára küldendők. 5. A fólvételnél mindenkor a tanítók özvegyei, nejei és leányai elsőségben részesülnek. 6. A keresztele (születési) levéllel, végzett iskolai- és községi erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványra 1 koronás bélyeg ragasztandó. 7. A fólvételre meghívott folyamodók szeptember 20—24-ke között tartoznak az igazgatóságnál jelentkezni, hogy az orvos magának egészségükről meggyőződést szerezhesen. 8. A tanfolyamra való beírási fólvétel, valamint a tanítás is díjtalan. 9. A tanfolyam alatt

a hallgató lakásáról és ételmezéséről maga gondoskodik, de csak az igazgatóság által előre kijelölt helyeken. 10. A hat havi tanfolyam október 1-én kezdődik, és március 31-én végződik. 11. A hat havi tanfolyam bevégezése után azok, kik a tanfolyamban részt vettek, szerzett képességükről vizsgálatot tesznek és oklevelet kapnak. 12. Vizsgálatot tehetnek oly 18—40 év között levő testileg, lelkileg egészséges nők is, kik, habár nem voltak a tanfolyam hallgatói, de az elemi népiskola hat osztályát bevégezték, tisztán és folyékonyan magyarul beszélnek és írniak, legalább egy évig valamely Kisdödövóban a kisdödövónők mellett, mint kisegítők, foglalkoztak és kifogástalan erkölcsi viselkedésük. Ezek a jelzett föltételek igazolása végett orvosi, születési, iskolai, szolgálati és községi bizonyítványokat bemutatni tartoznak. Selmecbányán, 1904. évi augusztus 15-én. Hontvármegyei kir. tanfelügyelő megbízásából *Szartoris: Ferenc*, a tanfolyam igazgatója.

EGYESÜLETI ÉLET.

Segélyalapunk gyűlése. Az Orsz. Kath. Tanítói Segélyalap közeponti bizottsága augusztus 27-én tartotta évi gyűlését *dr. Walter Gyula* prelátus-kanonok elnökelete alatt a Katholikus Kör dísztermében. Az ülést megelőzőleg *Kriszán Mihály* pápai kamarás, a szeminárium aligazgatója esendes misét mondott az angolkisasszonyok templomában. Ez volt az első gyűlés, mely a módosított alapszabályok értelmében tartatott. A módosított alapszabályok IX. 30. §. c) pontja értelmében a püspöki kar képviselőiben megjelentek: *Begovesevich Róbert* püspök Eger, *Csávoleszky József* püspök főtanfelügyelő Vác, *Palotay László* prelátus, kanonok főtanfelügyelő Nagyvárad, *Mihalik József* apát-kanonok főtanfelügyelő Nyitra, *Rancz János* cikkarefaui plébános Erdély egyhnm., *Vezinger Károly* prelátus apátkanonok Esztergom, *Fodor Sándor* kanonok főtanfelügyelő Kassa, *Döbrössy Alajos* címz. kanonok Pécs, *dr. Tóth József* szentsz. ülnök, püspöki titkár Szombathely, *Hoffmann Károly* kanonok Kaloesa, *Bodnár Gáspár* szentsz. tanácsos, képzőtanár Szatmár. Ugyanazon §. d) pontja szerint az egyes egyházmegyék tanítói választás útján szótöbbséggel mint képviselőket küldötték: *Szöke Sándor* képzőtanárt, *Bertalan Vince* képezdei tanárt, *Rusznayk Ferenc* hajmáskéri tanítót, *Kölcsey Antal* moesonoki kántortanítót, *Székely Zsigmond* galai tanítót, *Greschik Viktor* löcsei igazgatótanítót, *Házy Ferenc* dinnyési kántortanítót, *Fejes János* szombathelyi püsp. iskolai tanítót, *Tóth Géza* jászói igazgatótanítót, *Vörös Ferenc* váci tanítót, *Laszcsik Gyula* előszállási főtanítót, *Béres András* beszercebányai tanítót. Megjelentek *Ember Károly* lovag, *Győrffy János* és *Walter Károly* Budapestről. *Dr. Walter Gyula* elnök a nagyszámban egybegyűlt képviselőket melegen üdvözölte s a gyűlést lapunk első helyén közölt hatásos beszéddel nyitotta meg. A lelkes tetszéssel fogadott megnyitó *Tóth Géza* indítványára egész terjedelmében a jegyzőkönyvbe vétetik s közvétel céljából a Népnevelő szerkesztőjének is átadott. Az ülést jegyzőkönyvének fólvételével *Bertalan Vince* tanár bizatott meg. Elnök fólolvassa a mult ülésből Ó szent-ségéhez intézett üdvözlésére jött választ, mit gyermeki hódolattal vettek tudomásul. Jelenti, hogy az alap gyarapításának céljából az illetékes helyen kérelmet adott elő aziránt, hogy az államsorsjátékból a segélyalap is részt kaphasson. A leérkezett irat szerint ez évre a kérés későn jött, de a központi bizottság az eszmét napirenden tartja. *Vezinger Károly* prelátus, *Ember Károly* lovag és *Bertalan Vince* tagokból álló bizottságot küldött ki, hogy azt érvényre juttassa. Az elnöki jelentésből kitünik, hogy a létesítendő főiskolai tápintézetre eddig 1040 korona gyűlt egybe (710 K. adomány, 300 korona hagyatéka) s *Bösz Etelka* tanítónő 100 koronával alapító tagnak lépett be. *Lollók Lénárd* budapesti plébános is 100 koronát meghaladó összeget küldött a segélyalap céljaira. A Bajavidéki róm. kath. tanítóegyesület a bizottság mult évi működését erősen kritizáló megjegyzéseit egy átiratban jóvá teszi s tévedésen alapulónak jelenti. Az alaplól az elnök rendelkezésre állott 1678 kor., kiadatott 1535 kor., maradt

143 kor. A megszavazott 4000 kor. ösztöndíjból 4 nem vette fel a 100-100 koronát s így ösztöndíjra csak 3600 koronát juttatott az alap; e maradékkal együtt az elnök rendelkezésére áll 545 korona. A 4000 korona megszavazott segély mind kiadott. *Beveceserics* R. püspök pásztori kimutatását a jegyző részleteiben is fölbovította, a bizottság tudomásul vette s a teli javaslatokat magáévé tette. E fáradságos tevékeny munkásságért a bizottság a püspöknek hálás köszönetet szavaz. *Dr. Walter Gyula* elnök a rendelkezésre álló összegből 2000 koronát ösztöndíjra, 3200 koronát segélyezésre ajánl fordítani s így évközi segélyezésekre a múlt évi maradvánnyal rendelkezésére fog állani 1727 K 66 filler. Ösztöndíjart 65, segélyért 160 kérvény érkezett be. Az ösztöndíjak kiosztásának mikéntjét *Csávolszky J.* püspök oda a maga módosítottai, hogy ösztöndíjat nem nyert érdemes fővárnádó tekintessék egyúttal segélykérenek s abból nyertien anyagi támogatást. *Fejes J.* a magasabb iskolák tanulót előnyben részesítendő. *Rusznay J.* pedig a veszprémi egyházmegyei tanítók érdekében szólal föl. Elnök a múlt üléseken kifejezett óhajokat realizálta az új módosított alapszabályokban, melyek a most hallott fővárnádókat tárgyalanná teszik. *Rusznay J.* felszólalására az elnök konstatálja, hogy a veszprémi egyházmegyéből a múlt évben heten is kaptak segélyt, ami nem a mellánytalán eljárást bizonyítja: amint elfogad s jegyzőkönyvbe vétetni kéri, hogy a középponti bizottság vegye figyelembe mindig az előző évben jutalmazottakat s arányosan más-más egyházmegyék tanítók-gyermekeit részesítse ösztöndíjban. *Döbrössy A.* javasolja, hogy a tanítók kinevezéseknél minden tanító fölhívassék a segélyalapba való beleszerzésre erre egyházközségi intézkedést óhajti; egyben alapító-tagul jelentkezik s a pécsi egyházmegyéből 50 korona tagsági illetéket szolgáltat be. *Tóth G.* szomorú jelenséget lát abban, hogy a tanítók nagyobb tömegre inkább az általános ilyenmü segítő-egyesületeket részesít anyagi támogatásban. Alkotásokat sürget, melyek a kátholikus tanítókat az alap támogatására ösztönözzék. *Bertalan V.* a tanítók indolentiájában leri a hibát. *Palotay* prelátnak a tanítók kinevezéssel a kötelező tagságot is kimondani kéri. *Walter Gy.* elnök fölvilágosításul megjegyzi, hogy a kötelező tagság az alapszabály-tervezetben megvolt de a körmány e ponttal az alapszabályokat nem hágyta helyben. Hogy a gyarapodás lassú, egyik oka a eskély érdeklődés, mert még ma is akad 4-5 egyházmegye, amelyekből egyetlen egy tagja sincs a Segélyegyesületnek. *Sokal remél a sajtótól, melynek támogatásával reméli a nagyobbkörű érdeklődést és anyagi támogatást. Széke S.* kéri, hogy az elnökség részéről a tanítói körök bő képet nyerjenek az egyesület új alapszabályainak előjáról. *Ember K.* minden tényező együttes működést óhajti, mert csak ily működés biztosíthat állandó eredményeket. Ezután megszavaztak 100-100 korona ösztöndíjat: *Blenár Imre* (Eger egyhm.), *Ruduly* rpád (Erdély egyhm.), *Hegedüs László* (Győr egyhm.), *Arany Márta* (Székesvári egyhm.), *Hartóczy Sándor* (Veszprém egyhm.) középiskolai tanulóknak. A 165 segélyt kérék közül 80-an egyenkint 40-40 korona segélyt nyertek: *Besztercebánya:* Maxian Márton Jakabfalva, Püchly József Szendrői, Szmotana Szaniszló Korpona, Vajezik Ignác Dóvny. *Eger:* Hegedüs László Szurdok-Püspöki, Kiss János Horth, Kormos Sándor Halmaj, Nagy Károlyné Eger, Somet Ferenc Zagyva-Szent-Jakab. — *Eperjes:* Andrásy András Hrabrike, Domjanics Antal Stelbach, Durancsik Viktor Gyöngyös, Gregorovits Mihály Izbugyarádny, Kanyucsák János Porác, Krongh Endre Kamjonka, Mihalics Antal Lukó, Milly György Gerlackó, Nagy Mihály Minalók, Podhajczky Éde Szlakocsin, Palioka János Szidnik, Sárpataky Sándorné Eperjes, Safrankó József Raňajóc, Sima Péter Ujác, Spák Antal Várcsemeze, Stecz Károly Selyeb, Lalkovits András Villág. *Erdély:* Ambrus Ferenc Csik-Madaras, Ambrus Ferenc Futócska, Bartha Józsefné Csik-Somlyó, Bálint József Oránagy, Kerezi Lajos Korona, Kovács Pongrac Hodos, Mihály Annáné Felvine, Pál Balázs Csikmindszent, Szabó Antal Kásonujfalu. *Esztergom:* Bárdos Gyula és Gyarmati József Esztergom, Jaksits Imre Kesztöles, Janda Re-

zsóné Vág-Szt-Kereszt, Józsa Menyhértne Esztergom, Krizs József Szárd, Palásthy Antal Vág-Szt-Kereszt, Stefenik Gábor Szébeléb, Vagner Márton Kálnaborfő, Prstyánszky Adolf Nagykereskény. *Győr:* Czermann Ferencné Moric-hida, Törzsök Sándor Koronóc. *Kassa:* Czirbusz Mihály Sökut, Gajdos János Plavnica, Hovan Endre Abauj-Enwicke. *Nagyvárad:* kat. szert.: Keresik Nándor, Vizi Lászlóné, Bakos György, Szerula Györgyné. *Nyitra:* Barinka János Laár, Brzobohatay János, Kisgradna, Granatir János Tirniza, Kreszának József Papradnó, Piláthy Ferenc Kosztolnamitia, Spacsék Józsefné Kisucaujhely. *Pamona-halma:* Kémeth József. *Pécs:* Baumann Jánosné Tolnagyalaj, Craj György Tabódpuszta, Thaly Endre Szedres, Tormássy Mihály Nagykonka, Tóth János Gácé. *Rozsnyó:* Klima Antalné Kistrőce, Mayor Károly Szepesberény. *Szatmár:* Boros Ferenc Nagyboeskö, Duchnovszky Márton Osztró. *Szepes:* Francsák Istvánné Turdosin, Hagoyszky József Vikartóc, Repesik István Szepesváralja. *Székesfehérvár:* Grafly Károlyné Zámoly. *Vác:* Babura Sándor P. Taksony, Pintér Jesse Jobbágy, Krizsanócz Ágoston Vác. *Veszprém:* Hajdu Lajos Ugod, Keszler Antalné Nagy-Gyimóth, Szabady Jánosné Tóth-Szent-Pál, Tarnóczy Ferencné Csurgó. A jegyzőkönyv köröztetésére fölkéretnek a méltóságos püspök urak s közlésre pedig a kijelölt lapok. *Dr. Walter Gyula* meleg szavakkal bezárja az ülést. *Csávolszky József* c. püspök benső köszönetét tolmácsolja *dr. Walter Gy.* prelátnak elnöknek az ügyek buzgó vezetéseért s reményli, hogy ily vezetés mellett a módosított alapszabályok meghozzák az alap teljes fölvirágzását.

Meghívó. A «Deveceseri róm. kath. tanítói kör» 65zi rendes közgyűlését ez évben kivételesen szept. hó 15-én tartja meg Deveceserben a következő tárgysorozattal: 1. Délelőtt 9 órakor szentmise. 2. Elnöki megnyitó és előterjesztések. 3. Jakatics S. kortag ismerteti a fonomimikai eljárást. 4. Pintér J. kortag próbatanítást tart szabadon választott tárgyból. 5. László F. kortag szintén szabadon választott tárgyból tart próbatanítást. 6. Indítványok. A közgyűlésre a kör tagjait tisztelettel meghívom. Kis-Jenő, 1904. aug. 29. *Ober János*, elnök.

Körözvény. Minthogy az e hó 12-én általam kibocsátott meghívóval a folyó évi szeptember hó 13-ára kitézött egyházmegyei kath. tanítóegyesületi rendes közgyűlés nyomos okoknál fogva aznap megtartható nem lesz, ezennel ugyanazt a közgyűlést a «Meghívó»-n kiténtett napirenddel és tárgysorozattal folyó évi október hó 11-ik napjára teszem át, kérve tisztelettel, miszerint azon ügy egyházi, mint világi tagok lehetőleg teljes számban résztvenni sziveskedjenek. Korponán, 1904. évi augusztus hó 25-én. Teljes tisztelettel *Machovich Izidor* s. k., apát, egyházmegyei főtanfelügyelő s egyesületi elnök.

IRODALOM.

Általános és részletes oktatástan férfi- és nőtanítóképző-intézetek számára. Irta: *Dreiszigler Ferenc.* A kath. tanító- és tanítónőképzők számára eddig nem rendelkezünk oly könyvvel, mely az oktatás általános és részletes elveit a mai haladottabb viszonyoknak megfelelőleg tárgyalná. Egy ily munka szükségét a szaktanárok is érzik; a növendékekre nézve pedig az valóságos élet-szükségletet képez. *Dreiszigler* műve ezen hiányt kívánja pótolni s valóban pótolja is, mert az oktatástan általános elveit egy tankönyv keretét meg nem haladó terjedelemmel a modern igényeket kielégítő módon tárgyalja s egyben, mit legtöbb hasonló műben nem találunk, a népskola összes tantárgyainak módszeres kezelését a tanítóképzés igényeit kielégítő módon adja elő. A tanítás általános elveit tekintve *Komeniusz* nagy módszertanának megjelenése óta újabb tanítási elvekről nem igen beszélhetünk; a vezérelveket széttagolása s különböző csoportosítása mutatnak ugyan változást, de ezek a lényegyet alig érintik. Ami mérlegelhető haladást mutat az oktatástan való általánosításra vonatkozik. Tévedne tehát az, ki *Dreiszigler* művében a tanítási elvek tekintetében újat keresne és a munka hasznosságát és használhatóságát ily szempontból itélné meg.

ly szempontból a munka újat nem tartalmaz: igazat szólva nem is tartalmazhat, de a földolgozás tekintetében akár a terjedelmet, akár az elvek osztályozását és az előadás formáját bírálva, Dreisziger munkája az eredetiség oly mértékben bírja elénk, amely tulajdonságok az idevige szakirodalomban ezen műnek az önállóságot nem csakoly mértékben biztosítják. Dreisziger Ferenc műve általában részben helyesen és elég terjedelmesen foglalkozik az oktatás nevelés meghatározásával, az egyes nevelési intézetek feladatával, a tanítás menetével, annak céljával és alapjával. Nagy előnye a munka ezen részének az, hogy határozottan kiemeli azon szerintem is egyéni helyes fölfogást, hogy a tanítás a nevelési intézetek körében nem egyéb, mint a nevelésnek egyik legfontosabb eszéke. A munka ezen része tiltakozás azon magyaris szöveg körben elterjedt fölfogással szemben, mely a tárgyszerűség gyűjtésében látja a népiskola legfőbb feladatát. A munka második része, a részletes oktatásban, értekezésből az elemi népiskola összes tantárgyainak módszeréről. Az egyes tantárgyak módszeréről szóló fejezetek felosztása és kidolgozása az idevonatkozó mai haladottabb alapszpontra minden tekintetben megfelelnek. Az egyes tantárgyak céljának meghatározása után az anyag kiválasztását, földolgozását és a földolgozásnál használható segédeszközöket tárgyalja a szerző és a módszer kérdését modern világításba helyezi. Azzal, hogy a könyv előadói alakja a növendéket mintegy beszélletti egyes részeiben, kedvesse teszi a növendék előtt magát a tárgyat. A mű ezen második része kiváló fontosságú a tanítóképzés szempontjából, mert ezen részben egyáltalán és megfelelő terjedelemben kupa a tanítónövendék azon módszertani utasításokat, melyekre a gyakorlati életben szüksége lesz, holott eddig egyes, nem ritkán nagyon is terjedelmes részletes módszertanokból kellett ezeket összehangosítani. Azzal, hogy az egyes tantárgyak módszerének tárgyalása után könyvészetet is ad a szerző, a leendő tanító a szakirodalom terén tájékozottabb és tovább képzésére helyes utat mutat. A mű szelleme minden ízében vallásos és hazafias és a két iránynak szoros egyesítése, kellő kifejtése, s a tanulók álláspontjának megfelelő előadása által nevelőleg fog hatni a leendő tanítóra és a műnek minden olvasójára. E munka a kálmás arra, hogy az a tanító- és tanítónőképzőkben tanítóknak fogadtassék el. Megjelent a Szent-István-Társulat kiadásában. Ára 2 korona. *Petrovics József*, tanítónőképző-intézeti igazgató.

VEGYESEK.

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi minisztérium *Ember János* budapesti kir. segédtanfelügyelőt Udvarhely megyébe királyi tanfelügyelővé nevezte ki. Berzeváczy miniszter úr e magas kinevezésével egy kiváló tanítói érdemeit jutalmazta. Ember János, mint a székesfehérvári tanfelügyelősegéd tagja évről-évre mint miniszteri biztos működött a kath. tanítónőképzők képesítő vizsgálatán s e működésében is a legbensőbb tiszteletet élvezhette úgy a főhatóságok, mint az illetékes tanártestületek részéről. Lapunk egyik régi munkatársát üdvözlö a kinevezett tanfelügyelőben.

Kath. iskola védelme. *István Vilmos* szombathelyi püspök Szombathelyen létesítendő felsőbb leányiskolára vonatkozó tervét megvalósítandó, 128.000 korona vételáron házat vásárolt és hozzátartozó terjedelmes telket. A megyés püspök által alapítandó felsőbb leányiskolának vezetői apácák lesznek.

Negyvenéves találkozó. Közöltük lapunkban Háckl ruszti főtanító fölhívását azon volt tanuló társaihoz, akik a soproni tanítóképzőt 1864-ben, tehát most 40 éve végezték. A találkozás várakozáson fölül sikerült és bensőségénél fogva nagyban elütött a megszokott sablontól. Megható volt az öreg urak találkozója: közülök többen csak most látták egymást viszont 40 év óta. 32-en végezték együtt a tanítóképzőt, kik közül 10-en jelentek meg és pedig dr. *Bresner Mór* orvos (Sopron), *Dikóvits* kanitói (Császárfalu), *Fischer* cukorgyári főpénztáros (Nagyecenk), *Gondy* kanitói (Nagyszőlős, Veszprém), *Hackl* József

igazgatótanító (Ruszt), *Holzfischer* kanitói (Keresztény), *Káth Márk* kanitói (Vimpac), *Molnár Imre* igazgatótanító (Rábacsanak), *Mersich* kanitói (Darufalu) és *Resch György* igazgatótanító (Peesenyéd). A névsor-olvasásnál kitűnt, hogy 12-en örök nyugalomra tértek, 6-an mint nyugdíjasok élnek, 4 társuk tartózkodási helye pedig ismeretlen. D. e. 10 órákor a káptalani templomban *Domnanovich* kanonok szentmisét celebrált, melyen részt vettek az ősz, de testben-lélekben ép, vidám kedélyű egykori tanuló-társak. Mise végétével *Hackl* József vezetése alatt testületileg tisztelték *Szabó* Károly kir. tanácsos, tanfelügyelő urnál, *Domnanovich* és *Stotz* kanonok uraknál, az ismert tanítóbarátoknál, tettek látogatást, kik mindnyájan kitüntető fogadtatásban és magyaros vendégszeretben reszesítették a magyar közművelődés szolgálatában megöszült tanítókat. Délben társasbédre gyülekeztek az ünneplők, kiknek tiszteletre megjelentek *Domnanovich* és *Stotz* kanonok urak, *Szabó* Károly kir. tanácsos, Rutsek tanfelügyelő; részt vettek még *Rozner* rákosi, *Káth* J. soproni, *Mittermejer* és *Berenyi* bózi, *Reiter* alsópéterfai, *Gries* és neje pozsonyi, *Medgyesy* székesfejevári, *Lomosicz* soproni, *Ráztovich* horpácsi tanító urak és ifj. *Szabó* Károly úr (Győr). A felköszöntök sorát *Szabó* Károly kir. tanácsos nyitotta meg. Remek szónoklatban méltatta a tanítói állás fontosságát és kedves remniscenciát elevenített föl, midőn elmondta, hogy ő mint végzett ember és kész tanár azelőtt 30—35 évvel hogyan tanult egy fiatal néptanítótól, a jelenlevő *Ráztovichtól*, *methodikát*. Beszéde további folyamán üdvözölte a jubilánsokat és kifejezte óhaját, hogy még több találkozózn ünnepelhesse velük. A szép megemlékezést *Gondy* köszönte meg, élveztve a magyarság apostolát, *Szabó* tanfelügyelőt. *Hackl* komoly, majd humoros hangon köszönte meg a jeles vendégeknek megjelenésüket, üdvözölte egyúttal volt tanuló társait. Fölvívását, hogy 10 év múltán ugyanott találkozzanak, lelkes örömmel fogadták. *Mersich* volt tanárakról, köztük a még élő *Nagy* okai és *Balits* ágfalvi plébánosokról emlékezett. A szép felköszöntőket lelkes eljénzéssel jutalmazták.

Tanítói jubileumok. *Schoderbock* Márton dunaadonyi főtanító tegnap töltötte be tanítóságának negyvenedik évét. A jubiléum ez alkalommal lelkesen ünnepelték. Az ünnepelel tanító működésének idejétől harminchat évet töltött Dunaadonyban s a község s a környék szeretetét és becsületét kiérdemelte. — Fényesen sikerült ünnepséget rendezett Rába-Osának község aug. 7-én. *Molnár* Imre érdemekben gazdag tanítói működésének 40 éves évfordulója alkalmából. Az ünnepély d. u. fél 6 órákor kezdődött a Hymnus éneklésével, utána *Kiss* J. dr. helyb. plébános méltatta a veterán tanító érdemeit. Tanítványai nevében *Nagy* Ferenc tanárjelölt üdvözölte, majd *Takács* Endre szavalt a erre az alkalomra írt költeményét. Az egyes beszédek között férfiak s egyes kar énekelt válogatott darabokat, míg a Szózatot befejeződött a magasztos ünnepség. Este társasvacsera és tánc következett.

Ertesítés. A Szent-István-Társulat *Sortiment-könyvkereskedése* a központi papnövelő-intézet közvetlen közelében, szemben az egyetemmel, IV. ker. *Keckeméti-utca* 2. sz. alatt teljes felszereléssel már megnyitott. A bel- és külföldi irodalomban megjelent bármily mű, mely vallásunkkal nem ellenkezik, itt megrendelhető. *Tankönyvek az elemi iskolák, polgári és felsőbb tanodák, képzőintézetek, középiskolák, papnövelő-intézetek stb. részére, melyek eddig a társulati könyvkiadólívaltal által szállítottak, ezennél e könyvkereskedés útján lesznek beszerezhetők, hol nemcsak a Szent-István-Társulat összes kiadványai, de minden engedélyezett és használatban levő tankönyv készletben van, esetleg a legrovidebb idő alatt beszerezhetik. Tanszerek, szemléltető képek, földgömbök, telbriumok, fal- és kézi térképek, természetrajzi, fizikai és egyéb tanszerek, valamint*

iskolai feli fészületek raktáron vannak és szintén beszerezhetők. Különös gondot fordít az ifjúsági irodalomra. Kívánatra készséggel elküldi, úgy helybéli, mint vidéken lakó megbízóinak az irodalom legújabb termékeit megtekintésre vagy választásra, különösen figyelembe véve az egyéni öhajlásukat. Az üzletben tágas, világos olvasóterem áll a t. látogatók rendelkezésére, hol az irodalom újdonságai mindig megtekinthetők. A *Szent-István-Társulat ezen új vállalatát olvasóink szíves figyelmébe ajánljuk, egyben tájékoztatólag megkérjük, hogy a nagymélt. püspöki kar magas rendelkezése értelmében a kath. tanítózetekben elsősorban a Szent-István-Társulat kiadványait és csakis azután a tankönyv-vizsgáló bizottság által elfogadott és a hivatalos könyvjegyzékbe felvett tankönyvek használhatók. Hogy iskolai hatóságaink kivétel nélkül eleget tegyenek a nagymélt. püspöki kar ezen magas rendelkezésének, azt a keresztény nevelés és oktatás érdekei sürgetik.*

Szerkesztői üzenetek.

O. J. és M. I. Beérkezett. Közzétettük. — **Dr. E. M.** A jövő számban ismertettük. — **B. V.** A közzétett alkalmi értekezést korábban vettük. — **B. F.** Ismertettük. — **K. A. Somberek.** A 30 filleres járandóságot az iskolaigazgató megváthatja, ellenkező esetben a beírás alkalmával beszédeti. A szegény szülőkért a bírságpénzből fizethet. 1896/48.819. sz. miniszteri rendelet. — **Z. L.** Kérem könyvjegyzéket a Szent-István-Társulat könyvkiadóhivatalától Budapest, Szentkirályi-u. 28. 2. A Szechenyi-Kollonich-féle alapítványi ösztöndíjakra a pályázatot előző időre a vallás- és közoktatásügyi miniszterium teszi közzé. — **L. J.** Elkésve kaptuk, de jövőre a legnagyobb készséggel mozdítjuk elő az ügyet. — **S. A.** 1. Forduljon fölvilágosításért a megyei kir. tanfelügyelőséghez. 2. Csak a kegyrni terhekre nézve van miniszteri döntvény, hogy azokat a nem kath. vallású vevő, tulajdonos is köteles viselni. Ha az említett járandóságot nem kegyuri teherként fizette az előző tulajdonos, akkor a másállású új birtokos nem kötelezhető a járandóság megfizetésére. — **H. F.** A tandijmentességet elnyerheti. Előbb be kell, hogy iratkozzék. A feltételeket személyesen megtudhatja. Annak idején készséggel támogatjuk, ha ezért hozzánk fordul. — **D. J.** A különbözeti vizsgálatra szerezzen információt azon intézet igazgatóságánál, hol vizsgálni öhajt. A fólvetelre joga van. — **V. J.** Levélben fordultunk. — **Fertői.** 1. A püspöki rendszabályok 2. §-a értelmében 6000 lélekszámig 5—12 rendes tag választatik. 2. Az igazgatótanítói állás szervezése ott, ahol 6 tanító működik, kívánatos; de a most érvényben levő rendtartás ily állást nem állapít meg. A kath. iskola igazgatója a plébános. A tanítók titkos szavazattal egy képviselőt küldenek az iskolaszékbe. 3. Az iskolaszéki tagok választása *szavazás által előszóval vagy írott jegyzék történi.* L. 9. §-t. 4. Ha a tanítóválasztásnál szabálytalanság fordult volna elő, a választás ellen óvást tehetnek az egyházmegyei főhatóság előtt. (L. 21. §-t.)

Felelős szerkesztő: **Ember Károly.**

PÁLYÁZATOK.

Esztergomi érseki megye.

Negy-Kosztolányi (Nyitram.) tót ajkú róm. kath. iskolánál tanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése 600 kor., esetleg 200 kor. államsegély, butorozott szoba fűtéssel.

gazdasági ismétlőiskolaért 60 kor. Kántorságban jártasság kívánatik. Kérvények főt. *Ivenigh Ferenc* isksz. elnökhöz szept. 10-ig küldendők. 347 1—1

Medvei (Györm.) róm. kath. második tanítói állásra pályázat hirdettetik. Fizetése: 800 kor., butorozott szoba fűtéssel. Kötelessége egy osztályt vezetni, ismétlősöket fólváltva oktatni és kántorságban segédkezni. Pályázhatnak nótanítók is. Kérvények szept. 11-ig főtisztelendő *Elker József* plébánoshoz küldendők Ballonyba. *Jankó Ernő* kántortanító. 350 1—1

A **szokolóci** (Nyitram.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik szept. 15-én. Lakása: 2 szoba, 1 konyha, 1 kamra, pince, istálló, ól és házikert. Jövedelme terményekben és készpénzben 800 kor. az államsegéllyel. A kérvények *Fehérváry Kálmán* esperes-úrhoz, Hrádek (Nyitram.) u. p. Kocsók c. nyújtandók a szokolóci iskolaszékre címezve. Tannyelv tót-magyar; tankötelesek száma 50, az ismétlősöké 15. 352 1—2

A **nagybodaki** róm. kath. iskolaszék pályázatot hirdet egy ujonnan föllállított másodtanítói állásra. Fizetése államsegéllyel 800 kor., egy legszükségesebb butorokkal ellátott szoba előszobával és fűtéssel. Pályázati határidő szept. 4. A folyamodványok a felhári róm. kath. plébániahivatalhoz küldendők Pozsonymegyében. 357 1—1

Keresztúrra (Pozsonym.) kath. férfitanító kerestetik. Fizetése 700 kor. az államtól, 100 kor. községtől és 80 kor. iskola és lakása fűtésére. Lakása: két szoba, konyha, kamra és pince. Határidő szept. 14, választás 15-én. Orgonálásban és kántori teendőkben való jártasság előny. Folyamodványok ft. dr. *Malurkay Miklós* isksz. elnök úrhoz küldendők. 365 1—1

Pozsonymegye **Csukárd** község róm. kath. főkegyháznak iskolaszéke tót-magyar tannyelvű kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Pályázhatnak okleveles kántortanítók, esetleg tanítónők is; utóbbiak közül elsőbbségben részesülnek az orgonálni tudók. Sajátkezüleg írt és okmányolt folyamodványok szept. 15-ig intézendők a bazáni plébániára benyújtandók. Javadalom: a községtől készpénzben 620 korona, államsegély 64 kor., földek után haszonbér és stóla 116 kor., összesen 800 kor. Két szobából álló lakás és mellékhelyiségek. 369 1—1

Egbell (Nyitram.) róm. kath. magyar-tót tannyelvű népiskolájánál egy tanítói állásra szept. 11-ére pályázat hirdettetik. Az állás az apácák vezetésére bizandó leányiskola megnyitásakor megszűnik (egy, esetleg több év múlva). A megválasztott okt. 1-től kap fizetést, mely napon itteni állomását elfoglalni köteles. Fizetése 800 kor., kertilletmény 16 kor., fiúismétlőiskola vezetéséért 16 kor. (a gazdaságtant a kántortanító tanítja gyakorlatban is) és egy a legszükségesebb butorral ellátott szobából álló lakás. *Iskolaszék.* 374 1—1

Brocko (Nyitram.) község róm. kath. iskolaszéke osztálytanítói állásra pályázatot hirdet szept. 15-ig. Fizetése 800 kor., lakás fűtéssel. Tannyelv magyar-tót. Az állomás okt. 1-én elfoglalandó. *Tomecsék Imre*, főtanító. 377 1—1

A **prassici** (Nyitram.) kántortanítói állásra pályázatot hirdetek. Jövedelme: tandij a mindennapi iskolásoktól 260 kor., az ismétlősöktől 32 kor., 6 hold és 1102 □-ól szántóföld = 126 kor., legeltetési jog 4 drb szarvasmarhára és 2 drb sertésre = 10 kor., prassici erdőben szabadjás = 36 kor., párber 42 p. mérő rozs, ostyasütésért 10 kor. és 84 fillér, offertorium 20 kor., kantató 12 kor., stóla 40 kor., miscalapítványok után 39 kor., egyéb szentmisék után 20 kor. Lakása: 2 szoba, konyha, kamra s gazdasági épületek, gyümölcsös és konyhakert. A kellően fölszerelt folyamodványok t. évi szeptember hó 14. del-előtti 10 óráig *Markovics Ferenc* plébános, iskolaszéki elnökhez benyújtandók, amikor is a választás megkezdődik, amely előtt a pályázók kántori képességüket a templomban tartandó próban fogják bemutatni. Az állomás azonnal elfoglalandó. 380 1—2

Keszegfalván (Komárom meHett) róm. kath. iskolához okt. tanító kerestetik. 800 kor. fizetés, ismétlősök tandija 50 kor. és egy butorozott szoba. Iskola 10 m. hosszú és 4 m. magas. A kántori teendőkben jártasok előnyben

reszesülnek. Határidő *szept. 18-ig. Schuster Aladár* plébános. 385 1-1

Egri érseki megye

Jászapáti községhez tartozó Hevesivány puszta naponnan szervezett róm. kath. tanyai tanítói állásra f. évi *szept. 16-ig* pályázat nyitják. Fizetés előleges negyedévi részletekben az iskolapénztárból 800 kor., továbbá esinos új lakás, 2 szoba, konyha, kamra, pincével, különálló istállósval és 1000 □ öl kerttel. Az állás okt. 1-én foglalandó el. Kellően felszerelt, tehát házas vagy szabad állapotú igazoló lelkeszi bizonylattal is ellátott kérvények f. évi *Fülep Ferenc* esperes, iskolaszéki elnök címére küldendők. Kelt Jászapáti 1904. auguszt. 22-én *Szlávik József* iskolaszéki jegyző. 341 2-2

Hajdusoboszlói róm. kath. népiskola tanítói állásra pályázat hirdetik. Fizetése: hitközségtől 50 kor., államsegélyből 750 kor., iskolaszék évente magánfűtésre 40 koronát szavaz meg. Lakása egy szoba előszobával, kisértőszertű kert. Tanítja III-VI. vegyes osztályokat, templomba vezeti, ott főügyel, szükségből kántorságban segítőknek. Nötlének pályázhatnak. Kérvény keresztlevelel, szabad állapotú igazoló lelkeszibizonyítvánnyal, tankepesítő oklevéllel, eddigi állomásokról működési s erkölcsi bizonyítvánnyal *szeptember 7-ig. Kálocsay Gusztáv* plébánoshoz küldendők. Állás választás után elfoglalandó. 340 2-2

Vencsellő (Szabolcsm.) róm. kath. iskola III. és IV. tanítói állomásra pályázat hirdetik. Javadalma: 775 kor. államsegélyből, 26 kor. a hitközségtől, kétszobás lakás, konyha, kamra, istálló, 1/4 hold kert. Tanítónök is pályázhatnak. Kérvények a vencsellői róm. kath. iskolaszékhez címezve *szept. 15-ig Bukoveczky Sándor* plébánoshoz küldendők. *Engel János*, isksz. jegyző. 366 1-1

Borsod-apátfalva, posta helyben, második róm. kath. tanítói állomásra pályázat *szept. 10-ig*. Jövedelme nyolcszáz korona, egyszobás lakás fűtéssel. Nötlenségi, esketési bizonyítvánnyal, keresztlevelel s hiteles okmányokkal felszerelt kérvények alulírottakhoz küldendők. Tanítónök is pályázhatnak. *Vass Imre* esp. plébános. 368 1-1

1. A jászfenyveszaru róm. kath. népiskolánál tanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: a községtől évi 800 kor., 190 kor. lakásbér és 400 □ öl szántóföld. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztály önálló vezetése. A pályázók szabályszerűen felszerelt kérvényeiket (nős tanítóknál egyházi házassági bizonylat is esatolandó) *szept. 15-ig Hebrony Kálmán* iskolaszéki elnökhöz küldjék. Kántori teendőkben jártasak előnyben részesülnek. Állomás *szept. 20-án* elfoglalandó. 378 1-1

2. A jászfenyveszaru róm. kath. népiskolánál helyettes tanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: a hitközségtől 800 kor. fizetésnek a helyettesítés tartamára eső része és egy szoba. Kötelessége az iskolaszék által bízott osztály önálló vezetése. Az állomás szervezése folyamatban van. A pályázók szabályszerűen felszerelt kérvényeiket (nős tanítóknál egyházi házassági bizonylat is esatolandó) *szept. 15-ig Hebrony Kálmán* iskolaszéki elnökhöz küldjék. Kántori teendőkben jártasak előnyben részesülnek. Állomás *szept. 20-án* elfoglalandó. 379 1-1

Eperjesi görög kath. egyházmegye.

Az abaujszántói plébániához tartozó Pere község róm. kath. tanítói állomásra *szept. 10-ére* pályázat hirdetik. Jövedelme 800 kor. készpénz, kétszobás új lakás stb. Pályázhatnak okleveles tanítónök is. A kellőleg felszerelt kérvények alulírottakhoz intézendők. *Liszkey Nándor*, esperes-plébános. 354 1-1

Erdélyi egyházmegye.

A bilibi róm. kath. 1. kántortanítói állomásra pályázat hirdetik. Jövedelme: a) kepe, ospora 476 kor. b) államsegély 187 kor.; c) egyéb forrásból 55 kor. 66 fill.; d) Lakás kerttel gazdasági épületekkel. Kötelessége: egyik tanterem növendékeinek oktatása kántori és sekrestyési

teendők végzése. 2. Tanítói állomásra. Jövedelme: a) a községi pénztárból 300 kor.; b) államsegélyből 300 kor.; c) lakás kertilletménnyel. Kötelessége: egyik tanterem növendékeinek oktatása. Pályázati határidő mindkét állomásra f. évi *szeptember 15-ke*. Gelenecén 1904. augusztus 27. *Solyom Géza* plébános, iskolaszéki elnök. 353 1-1

A gergyóalfalvi (Csikm.) róm. kath. hitfelekezeti elemi iskolánál megüresedett segédkántortanítói állásra *szept. 20-ára* pályázat hirdetik. Az ezen állással összekötött jövedelmek a következők: 1. Készpénz 400 kor. 2. 75 kalongya rozs á 4 kor., 300 kor. 3. 75 kalongya zab, á 2 kor., 150 kor. 4. Pénzbér 130 kor. 5. 60 terü bükkfa á 2 kor., 120 kor. 6. 60 kézi napszám, á 66 fillér. 40 kor. 7. Stóla körülbelül 150 kor. 8. Alapítványi misék kamataiból 12 kor. 9. 2 marha és sertés legeltetési jog 9 kor. 10. Törvényszerinti lakás. Ezen fensorolt jövedelmekből azonban tartozik a harangozónak évi 200 koronát fizetni. Kötelességei: egy osztály önálló vezetése és a kántorral folytatva segédkezés az összes egyházi funkciókban. Pályázatra személyes megjelenés szeptember 18-án délelőtt kívánatik, okiratok azonban néhány nappal előbb beküldendők. Csak oklevelesek pályázhatnak, a megválasztott tartozik állomását október elsején elfoglalni. *Mikes János gróf*, plébános. 362 1-2

A gergyóalfalvi róm. kath. elemi iskolánál megüresedett egy tanítói állásra *szept. 20-ára* pályázat hirdetik. Javadalmazás: 1. Rendes fizetés a község pénztárából 744 kor. 96 fillér. 2. Rendes fizetés az iskola pénztárából 45 kor. 84 fillér. 3. 2 db. marha és sertéslegeltetési jog 9 kor. 20 fillér. 4. Lakbér és kertilletmény 90 kor. Kötelessége egy osztály önálló vezetése. Csak okleveles pályázhat. A megválasztott tartozik állását okt. elsején elfoglalni. *Mikes János gróf*, plébános. 363 1-2

Győri püspöki megye.

Pályázat hirdetik a megüresedett róm. kath. kántortanítói állásra **Veperden** (Sopronm.) Hársfalu és Cundra filiálisokkal. Ezen állás javadalmazása a díjlevélben foglaltaknak megfelelően a következő: A) Ingatlanokban: szabad lakás, mely áll 2 szoba, 1 konyha, éléskamra, istálló és 1 színből, 18 öl házikerttel. 4 hold 1140 □ öl szántó — Veperden — 10 évi átlag az 1893. évi összeírás szerint 68 kor. A községi erdőben 1/8-ad telek utáni tahaszon évente átlaga 12 kor. Cundrán a birtokiv szerint 4 hold 200 □ öl szántó 10 évi átlagos jövedelme 80 kor. Hársfalun 4 hold 1571 □ öl szántó, 10 évi átlagos jövedelme 76 kor., összesen 236 korona. B) Terményekben, párbér: 546 mérő buza (a 7 kor.) 36 kor. 72 fillér, 1612 mérő rozs (a 6 kor.) 99 kor. 50 fill., összesen 136 kor. 22 fillér. C) Készpénz: 1. Vallás és tanulm. alapból 108 kor. 38 fillér. 2. tandíj fejében (80 tankeles után á 2 kor.) 160 kor., 3. ismétlősök oktatásáért 31 kor., 4. 17 telkes gazdától, kenyérváltás címén (á 1 kor. 20 fillér) 20 kor. 40 fillér. 5. készpénz a veperdi kultúrszökségtől 82 kor. 50 fillér, összesen 402 kor. 28 fillér. A vegyesházasságban élők a párbér stb. felét fizetik. D) Stóla: stóla-jövedelem 40 kor., misealapítvány után 36 kor. 28 fillér, templomi, politikai községi és kultúrszökségi pénztárból jövedelem 37 kor. 74 fillér, összes jövedelem 888 kor. 52 fillér. A tannyelv német-magyar. E) 1 tanterem és a lakószoba fűtésére 15 méter fa, mely a jövedelemben be nem számított. Kötelessége: a tanítói, kántori, sekrestyési (de nem a harangozó) teendőkben pontosan eljárni, a filiálisokban a temetésnél segídekn. Ostyasütés és templomi ruha gondozásától ment. A kellő zenei ismerettel bíró pályázók kérvényeiket a veperdi róm. kath. iskolaszékhez címezve a sopronszentmártoni ker. esperesi hivatalnál nyújtják be *szept. hó 8-9-ig*. A választás *szept. hó 11-én* d. u. lesz megtartva. A díjlevél bármikor betekinthező. 375 1-1

A fülesí (Sopronm.) róm. kath. 2. osztályú fiúiskolánál a kántortanítói állomásra *szeptember 15-ére* pályázat hirdetik. A megválasztottak az állomást október elsejére kell elfoglalnia. A tannyelv horvát és magyar. A folyamodványok *Kárall Máté* plébános, iskolaszéki elnökhöz küldendők. 381 1-1

Kassai egyházmegye.

Az abaújkékedi róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdetett. Jövedelme a hitközségtől különféle címeken 402 kor. 22 fill., államsegéllyel 800 korona és lakás. Pályázhatnak okleveles tanítók vagy tanítónők *szeptember 15-ig* iskolaszéki. 356 1—1

A tokaji (Zemplénm.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetett. Fizetése 1470 kor., melyben befoglaltatik az iskolafűtés kötelezettsége. Van kétszobás lakása, kertje. Pályázni akarók kérvényeiket szept. 13-ig alulírottak küldjék be. A választás *szept. 13-án* lesz. Személyes megjelenés kívántatik. *Korniss István* plébános, iskolaszéki elnök. 370 1—1

Nagyvárad latin szert. egyházmegye.

Endrőd (Békésm.) róm. kath. egyháztanácsa pályázatot hirdet a következő külterületi tanítói állásokra: 1. az öregszőlőskerti I—VI. osztályú vegyesiskolai tanítói állásra. Javadalma: 700 kor. havi előleges részletekben a hitközség pénztárából és természetbeni lakás, 2 szoba, konyha, kamra és mellékhelyiség, valamint kert. Az arra jogosultaknak a törvényes ötödéves korpótlék. Ha az illető az egy próbaév elteltével véglegesítették 100 kor. fizetésjavításra és 40 korona utátalányra számíthat. 2. A rigajosi I—VI. osztályú ideiglenes jellegű vegyesiskolai tanítói állásra. Fizetése 700 korona havi előleges részletekben a hitközség pénztárából és egyszobás lakás. Mivel pedig ez az iskola ezidőszert ideiglenes jellegű, az illető tanító is csak ideiglenesen 1—2 évre választatik. Ha azután az iskola állandósítva lesz, ami több mint valószínű sikeres működés után kilátása lehet végleges alkalmaztatására s az esetben szintén megkapja a korpótléket 100 kor. fizetésjavítást és 40 kor. utátalányt. 3. A gyomai (belterületi) I—III. osztályú nőtanítói állásra. Javadalma 700 korona készpénz a hitközség pénztárából és természetbeni háromszobás lakás, kert, valamint mellékhelyiség és az arra jogosultaknak a törvényes ötödéves korpótlék. Egy év múlva véglegesítésük 40 kor. utátalány, azonban ezen állásra választott 100 kor. fizetésjavítást nem élvez. Erre az állásra nők pályázhatnak. Mind a három állásra oklevéllel bírók kérvényet vetetnek figyelembe. A kérvények beküldésének határideje *szept. 15.* Az állomások a választás és értesítés után azonnal elfoglalandó. Kellően felszerelt kérvények főt. *Zelinka János* esperes-plébános úrhoz küldendők Endrődre. *Kovács József*, egyháztan. jegyző. 372 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Óbesztercei (Trencsényi) kántortanítói állásra pályázat hirdetett. Pályázhatnak okleveles, magyar-tól nyelvet beszélő tanítók. Fizetése: Óbeszterce községtől 418 kor., kiváltott stóla 90 kor., két szántóföld és kert hasznélvezete. Klubina és Radvoszka főkközségtől 252 kor., két szobából, konyhából, kamrából, pincéből álló természetbeni lakás. Korpótlékota hitközség fizeti. Köteles az összes kántori teendőket végezni, a III., IV., V., VI. osztályt önállóan vezetni és az ismétlőiskolában hetenkint 3 órát tanítani. Folyamodványok alulírottakhoz *szeptember 14-ig* Óbesztercére küldendők. *Szvittek János* iskolaszéki elnök. 324 2—2

Pécsi egyházmegye.

Nyugdíjaztatás folytán megüresedett a Tolnamegyében kebelizeti Nak község kántortanítói állomására folyó évi *szeptember 27-ig* pályázat hirdetett. Javadalom az 1893-ik évi évfolyam jegyzőkönyv szerint: 1. Három szobából álló lakás, melléképületekkel = 200 kor. 2. 411 □ öl házikert és udvar = 120 kor. 3. 17 kat. hold és 626 □ öl ingatlan, melynek kat. tiszta jövedelme 285.42 kor. 4. A kat. tiszta jövedelemből számítandó több jövedelem 322.50 kor. 5. Évi munkaváltság 225 kor. 6. Hat öl tűzifa, vágóással és lazahordással 192 kor. 7. Párber 70 mérő buza, 70 mérő rozs; minden pár után (280) 25 fillér, a szőlősgazdától 2 akó bor = 1047.52 kor. 8. Vasárnapi ismétlőiskolától 20 kor. 9. Nosztán pusztai párber, misékért, temetősekért, hirdetőcédulákért és ostyasütésért 260 kor. Összesen 2672.52 kor. Ebből a tanítói javadalmaszra esik

2212.52 kor., a kántori javadalmaszra 460 kor. Kötelese az egyházmegyei hatóság által kiadott tanterv szerint egy tantreemben tanítani, a vasárnapi ismétlőiskolások egy részét oktadni és a kántorságot végezni. A tannelv magyar. Szept. 27-én személyes megjelenés kívántatik. *Körmives Gyula* iskolaszéki elnök. 349 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A tornai róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdetett. Javadalmazás: 1. Ingatlan utáni kat. tiszta jövedelem 95 kor. 84 fill. 2. Kamat eladott föld után 13 kor. 28 fill. 3. 7 köb. gabona 70 kor. 4. Két véka bab 6 kor. 5. Egy szekér széna 30 kor. 6. Készpénz 50 kor. 40 fill. 7. Ostyasütésre egy köb. buza 12 kor. 8. Udvarokról 5 köb. rozs 50 kor. 9. Két bécsi öl tűzifa 27 kor. 20 fill. 10. Aj községtől 3 köb. rozs 30 kor. 11. Stólajövedelem 70 kor. 12. Torna várostól 345 kor. 28 fill., összesen: 800 kor. Azonkívül bir két szoba, konyha, kamra, istálló, pince, fatartó és sertésólból álló lakással, mely a helyi viszonyok szerint 200 kor. évi bérletnek felel meg. Pályázati határidő *szept. 8-ig*, választás szeptember 11-én. Kérvények *Mohler Károly* aesp. plébános iszkzéki elnökötől intézendők. 331 2—2

Székesfehérvári egyházmegye.

Bakonyársarkány (Fehérm.) segédtanítói állomásra pályázat hirdetett 700 kor. fizetéssel egy polgári évre és egy butorozott szoba. Pályázhat férfi vagy nő, ki a kántortanítónak segítje. Tanítási nyelv német és magyar. Az állomás azonnal elfoglalandó. *Dallmann József*, plébános. 373 1—1

Csepel (Budapest mellett) a róm. kath. fiúiskolánál osztálytanítói állásra *szept. 10-re* pályázat hirdetett: a tannelv magyar, az ismétlőt tanítani, a kántori teendőket a kántortanító mellett segédkezni tartozik. Fizetése 660 kor., ismétlőre 60 kor., kántori segédkezésért 80 kor., lakbérre 120 kor., fűtésátalány 28 kor. Egy év múlva, ha kellő szorgalmat fejt ki, a korpótlékon kívül 100 kor. fizetésjavítást kap. Az állás azonnal elfoglalandó. Oklevél- és egyéb működési bizonyítványokkal felszerelt folyamodvány *Zeltner Sebő* asperes-plébánoshoz intézendő. 371 1—1

Szepesi püspöki megye.

A trsztenai róm. kath. népiskolánál V. tanítói állásra, mely azonnal elfoglalandó, *szept. 20-ig* pályázat hirdetett. Fizetése államsegéllyel 800 kor., lakásra 120 kor., ismétlőiskoláért 40 kor. Pályázhatnak tanítók, tanítónők és óvónők. Kötelessége a kijelölt osztályban és az ismétlőket tanítani, az iskolásgyermeket naponkint templomba vezetni, reájuk ott, az iskolában, körmeneteken és alkalmmal fölügyelni. Tannelv magyar-tól. Folyamodványok plébániahivatalnak Jablonkára (Arvam.) küldendők. 382 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

Szentsebestyeni róm. kath. kántortanítói állásra nyugdíjbavonulás miatt *okt. 3-ig* pályázhatni. Javadalmazása: szabad lakás, gazdasági épületekkel. 3771 □ ölű szántó, 893 □ ölű kaszáló = 80 kor. Termesztnényekben 4 hektoliter buza = 56 korona. 8 hektoliter rozs = 80 korona. 12 métermázsa széna = 48 korona, 6 métermázsa szalma = 12 korona, 6 sonka, 6 font szősz, 6 kenyér = 10 korona 80 fillér. Hitközségtől 357 korona 20 fillér készpénz. 70 tanköteles után a 4 koronával 280 korona, összesen 944 korona, miből 615 korona 33 fillér tanítói, 328 korona 67 fillér kántori. Személyes megjelenés és vendnyelv kívántatik. Komoly pályázóknak levélben bővebb fölvilágosítást szivesen nyújt *Zrínyi Károly* lelkész, iskolaszéki elnök Szent-Sebestyenen, posta Battyánd, Vas megye. 367 1—1

Váci egyházmegye.

A mogyoródi (Pestm.) róm. kath. másod kántortanítói állásra *szept. 8-ig* pályázat hirdetett. Jövedelme: a hitközségtől 700 kor., községtől a leányismétlősek tanításáért 80 kor. Piti-féle alapítvány kamatai 120 kor., 2000 □ öl szántóföld = 40 kor., 2 szoba, konyha, kamra és 296 □ öl

bázi kert. kötelessége a III—VI. osztály és ismétlősek tanítása és a kántorságban segédkezés. Énekpróba és választás szept. 8-án délután. Kérvények az iskolaszékre címelve nagys. és főtisz. *Szedeclarit's Ferenc* pápai kam., pléb. írható küldendők. Mogyoród, 1904. aug. 16-án. *Zsoltosits Lajos* íksz. jegyző. 327 2—2

Alpar községben (Pest.) az ujonnan szervezett 5-ik tanító állomásra pályázat hirdették. Fizetés 800 kor., lakás, mintegy 800 kor. házikert. Kellően felszerelt kérvények szept. 12-ig az iskolaszéki elnökségnek küldendők. 364 1—1

A **gyóni** (Pest.) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdették. Jövedelme: tandíj 120 kor., párhér 240 kor., egyházmegyei alapokból 190 kor., államsegély 290 kor., stola 40 kor., kétszobás lakás, konyha, kamra, istálló, jövedelmű kerttel. Azonkívül minden tanuló után 1 korona iskolafütesre. Kötelessége egy osztályon iskolát vezetni a kántori teendőket, valamint vasár- és ünnepnap az iskolában hívekkel litániát végezni. Az állomás október 1-én elfoglalandó. Okmányokkal felszerelt kérvények szept. 20-ig *Bozgyits Lénárd* espores-plébános. Sári (Pest.) címre küldendők. 346 1—1

Notimesi (Nógrád.) róm. kath. tanítóságra pályázat nyitatta. Fizetése: 700 korona állami, 100 korona községi segély. Természetbeni lakás. Határidő szept. 25. *Körmannczy Icsó* plébános. 383 1—1

Veszprémi egyházmegye.

A **nagy-teveli** (Pápa mellett, u. p. Tapolca) róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdették. Javadalma: 2 szobás lakás, mellékhelyiségek, belső és külső kert, gyümölcsösön s roten kívül: 5 kat. hold és 351 □ öl föld, kegyuri adomány, legeltetési jog, párpénz, földmunka váltás, tandíj s községi és alapítványi szentmisék és stajlójövedelem címeken 752 korona 72 fillér, természeti járandóságokban 369 korona 26 fillér, 14 öl tűzifa, 288 korona értékben. házhoz szállítva, melyből a két tanterem is föltendő, összesen 1409 kor. 98 fillér. A község vegyes, magyar és német ajkú, miért is pályázhatnak oklevéllel bíró oly róm. kath. vallású kántortanítók, kik németül értenek és a németnyelvű kántorkodásban jártasak. Előnyben részesülnek, akik jelenleg is német vagy vegyes, magyar és német ajkú községben működnek. Folyamodások okleveli és működési bizonyítvánnyal f. é. szeptember hó 10-ig *Kalocsai Alán* plébános, íkszéki elnökhöz ajánlott levélben sürgősen küldendők. A pályázat próbaéneklés és orgonával helyben f. szept. hó 11-én d. u. tartatik. A megválasztott állását azonnal elfoglalni köteles. 351 1—1

A **zalavári** róm. kath. iskolaszék kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése a lakáson kívül mintegy 1700 korona, melyet részletezve a díjlevélben tüntetünk föl. A megválasztott az özvegy félévi jogának leteltével, december 11-én foglalja el a helyet. A pályázni hajókók okmányait legkésőbb szept. 11-ig nyújták be. Az orgona- és énekpróba szept. 14-én lesz délelőtt. Az utazás költségeit nem térítjük meg. Az *iskolaszék elnöksége*. 358 1—1

A **zalavári** róm. kath. iskolaszék osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés: a hitközségtől 400 korona, a fizetés 800 koronáig való kiegészítésére folyamodtunk államsegélyért. Kap tüzelőfát is. Csak okleveles. Az állás azonnal elfoglalandó. A kántori teendőkben kíségeteni tudó elsőbbséggel bír. Az *iskolaszék elnöksége*. 359 1—1

A **veszprém-vaszari** róm. kath. pléb. tartozó Takácsi főhitközség kántortanítói állása megüresedvén, az alább jelzett javadalmakkal pályázat hirdették. Csinos, cseréppel fedett lakás. Föld, párgabona és tandíjban 549 kor. államsegély 264 kor. A föld jövedelmét okszerű gazdálkodással emelheti. Határidő a pályázatra szept. 12-ig. Kérvények a vaszari esp.-plébános kezéhez küldendők. 361 1—1

Szentbékálla anyagyház kántortanítói állomásra folyó évi szept. 15-én pályázat hirdették. Összes jövedelme 1822 kor. 56 fillér. Ebből tanítói járandóság 668 kor. 18 fillér. Tankötelesek száma 147. Személyes megjelenés megkívántatik. Kérvények szeptember 11-ig

Kéri Gyula — Szentbékálla, Zala, u. p. Köveskalla — plébánoshoz küldendők. 384 1—1

Borsodharsányban azonnal elfoglalható *nevelői* állásra egy első gimnazista fiú és két leány mellé. Fizetése teljes ellátás mellett havonként 30 korona. Bővebb felvilágosítással szolgál *Jekelfalussy Viktor* borsodharsányi lelkész. 376 1—1

Atulirott mellé egy jóhangú, teljesen képzett kántorségéd kerestetik. Fizetése évi 420 korona, teljes ellátás ágyneműn kívül. Vártemplommise jövedelme közös segéd-társával. *Medgyesy Géza*, róm. kath. kántor. 360 1—2

«**Magyar Kántor**», temetési szertartások, kidolgozott búcsúztatók és miseénekek dallamosított gyűjteménye. Füzve 2 korona, kötve 3 korona. Torontáltorda. *Biczók F.* kántor. 355 1—9

Legjobb iskolai daloskönyv a „**Kis Muzsikus**”. 50—50 gyönyörű magyar dal kellő szöveggel, 2 szólamra hangjegyezve. I. füzet ára portóval 65 fillér, II. füzet ára portóval 80 fill.

Szövegkönyv az I—II. füzethez 100 dal-szöveggel 40 fillér.

Nagyobb rendelésnél % utalványon megrendelhető:

Josvay Gábor kántornál, Poroszló (Hévesm.).
Mutatványpeldányok ingyen nem küldetnek.

Orgonaépítési műintézet.

Rieger Testvérek

villamosgépekkel berendezett cs. és kir. udvari orgonagyára

Budapest, VII., Garay-utca 48.

cs. és kir. udvari szállítók, a Szentsír jövagya, a Ferencz József-rend lovagja

A párisi és bécsi világlkiállításokon stb. helyről kitüntetve.

Legolcsóbb árban és kedvező fizetési feltételek mellett kiváló tiszta legnyomásúcsőrendszerint (pneumatikai) tartós, nemes hangú orgonákat szállít. 30 év óta 980 orgonát szállított. Mindennemű orgonajavításokat és hangolásokat a legmersekeltebb árban és lelkiismeretes pontossággal teljesít. Orgona jokarban tartalma mersekeltebb árban elvállaltatik. Tervezetek és rajzok kívánatra díjtalanul.